

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Anders Paulsen
Tfn 026-17 90 95
anders.paulsen@gavle.se

Socialnämnden

Bilaga 2 till ekonomisk månadsrapport för socialnämnden mars 2020

Ekonomiska effekter av Covid-19-pandemin

Covid-19-pandemin innebär ett nytt läge för Valfärd Gävle. Planerad verksamhet samt planerade förändringar inom verksamheterna måste givet detta nya läge skjutas fram i tiden, då prioriteringar idag krävs för att genomföra kärnuppdraget mot kund i de nu kraftigt förändrade förutsättningarna den senaste månaden.

De ekonomiska konsekvenserna relaterade till Covid-19-pandemin är fortfarande mycket svåröverblickbara i sin helhet. Det finns t ex idag ingen samlad bild eller kunskapsöverföring via SKR över bedömda effekter, kort- eller långsiktigt. Det är därför mycket viktigt att förstå att de bedömningar som i detta underlag presenteras till delar är kvalificerade gissningar (framförallt rörande pandemins längd) snarare än kvalificerade bedömningar. Det finns ingen motsvarande händelseutveckling att jämföra med i modern tid. Vad som kan göras är att ha en ansats att försöka beskriva och identifiera olika former av konsekvenser och risker – generella och specifika - i det nya läget som nu uppstått.

Givet Valfärd Gävles och dess olika verksamheters exponering mot denna nya situation är det med andra ord omöjligt att verifiera eller göra bedömningar annat än i stora drag över kommande händelseutveckling och dess ekonomiska konsekvenser. Det vill säga att göra en ekonomisk prognos med en verifierbarhet av normalgraden är i nuläget omöjligt, då det finns för många osäkerheter och möjliga alternativa händelseutvecklingar. Dessutom måste hela tiden understrykas att en huvudsaklig komponent i den problembild som nu föreligger är tidskomponenten till dess att pandemin är överspelad.

Ur Valfärd Gävles perspektiv utgör varje månad som denna situation pågår en stor påfrestning och utmaning. I dagsläget finns inga säkra bedömningar hur länge pandemin bedöms pågå, men en försiktig bedömning idag är ytterligare 4–6 månader fram i tiden med därefter tillkommande risk att Covid-19-pandemin kommer i ytterligare en till våg därefter.

Det är överlag relativt lång tid från genomförda åtgärder till effekt i ekonomi (bokföring - eftersläpning av olika typer av kostnader). De kostnader som idag redan tagits för att hantera den initiala situationen kopplat till pandemin kommer att slå igenom först de närmsta kommande månaderna. En mycket grov uppskattning av dessa effekter är ca 92 mnkr 2020 och med ca 84 mnkr 2021 för hela Valfärd Gävle.

Dessa effekter på nämndernas ekonomi omfattar dels nya kostnader (av olika slag, som inköp skyddsutrustning mm) men även merkostnader i befintlig verksamhet (overtid, sjukskrivningar etc). De ökade personalkostnaderna är extra svåranalyserade då vi endast har utfall för en månad (mars) i dagsläget.

Merkostnader för att hantera Covid-19

Skyddsutrustning

Genomförda leveranser t.o.m. 2020-04-08 omfattar i dagsläget ca 840 tkr. Gjorda beställningar men restnoterade produkter (beställningsvärde), ca 3 000 tkr.

Beräkningen för framtida kostnader för ännu ej levererad skyddsutrustning utgår från givna riktlinjer från Folkhälsomyndigheten 2020-04-04. Smittade kunder inom omvårdnadsnämndens och arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens ansvarsområde behöver hanteras med skyddsutrustning i enlighet med dessa givna riktlinjer.

Bedömningen är att en kund i snitt behöver fem besök/dygn där skyddsutrustning behöver användas (t ex hjälp med toalettbesök/inkontinensskydd), och vårdtiden sju dagar. För varje kund åtgår då följande:

- 7 visir (byte 1g/dygn efter ytdesinfektion)
- 35 par handskar
- 35 engångsförkläden (om tvättbara rumsbundna förkläden används behöver det finnas minst 20 i omlopp)
- 17 engångsskyddsrockar (långärmade)
- 35 munskydd II
- ca 1 liter handsprit
- ca 1 liter ytdesinfektionsmedel med tensid

I Välfärd Gävle finns ca 1 500 kunder inom hemtjänsten, 1 000 kunder i vård- och omsorgsboenden, 500 i hemsjukvård samt ca 200 i LSS-verksamhet.

Antagande görs att 50 % av dessa blir smittade kommer under pandemin (utifrån bedömningen ovan) följande åtgång samt kostnad (dagspris 15 apr 2020) uppstå:

- 11 200 visir (byte 1g/dygn efter ytdesinfektion) till en kostnad av **594 tkr** (styckekostnad 53 kr)
- 56 000 par handskar till en kostnad av **56 tkr** (styckekostnad 1 kr)
- 56 000 engångsförkläden (om tvättbara rumsbundna förkläden används behöver det finnas minst 20 i omlopp) till en kostnad av **24 tkr** (Styckekostnad 0,42 kr)
- 28 000 engångsskyddsrockar till en kostnad av **3 136 tkr** (styckekostnad 112 kr)
- 56 000 munskydd II till en kostnad av **2 408 tkr** (Styckekostnad 43 kr)
- ca 1 600 liter handsprit till en kostnad av **350 tkr** (styckekostnad 219 kr)
- ca 1 600 liter ytdesinfektionsmedel med tensid till en kostnad av **160 tkr** (styckekostnad 100 kr)

Summa: 6 728 tkr (exkl. redan levererat material, restnoterade produkter och egentillverkade visir)

(Not: styckepriserna kan variera mycket kraftigt från dag till dag)

Personalkostnader

Regeringens förslag på nedsättning av arbetsgivaravgifter och ersättningar för karensavdrag och sjuklön gäller även kommuner och regioner.

Arbetsgivare ska få ersättning av staten för sjuklönekostnader som arbetsgivaren har i april och maj 2020. Utifrån detta görs antagandet att eventuellt ökade sjuklönekostnader på grund av pandemin för juni och framåt inte kommer kompenseras.

Bedömningen av effekten för övertid, mertid etc. och bemanningssköterskor baseras på följande antaganden;

- 80 beordringar per dag fram t.o.m. 2020-06-30 (4 månader)
- Snittlönen är 28 tkr/månad för personalgruppen (plus PO 40,15%)
- Ersättningen för kvalificerad övertid är 140% av månadslönen
- 10 bemanningssköterskor i 4 månader (å 97 tkr/månad)

Summa: 16 424 tkr

Inom myndighetskontoret kommer personalkostnader att öka till följd av ökade sjukskrivningar som inte kan mötas med hemarbete, samt att vårdplaneringsteam måste vara tillgängliga sju dagar mot vanligtvis fem dagar. Bedömd ökning (osäker) ca 2 mnkr.

Summa: 2 000 tkr

Beslut har fattats 2020-04-14 om att starta ett särskilt boende för kunder med Covid-19-smitta som har omfattande behov av hemtjänst och hemsjukvård (25-30 platser) med öppning i början av maj. Beslut har samtidigt fattats att starta särskilda Covid-19-team inom hemtjänst och hemsjukvård för att hantera smittade kunder som bor kvar hemma. Det kommer uppstå merkostnader för detta, men det går i dagsläget inte att bedöma omfattningen eftersom vare sig personalrekrytering är genomförd eller färdigställda lokaler finns. Lokaler som vi redan har hyra för kommer nyttjas, men utrustning i lokalerna finns inte i dagsläget.

Externa effekter på grund av Covid-19

Effekter på försörjningsstöd och arbetsmarknadsenheten

En direkt konsekvens av Covid-19-pandemin är att försörjningsstöd med stor sannolikhet kommer att öka redan under 2020. 14 april beskriver Arbetsförmedlingen läget som allvarligt och jämför med finanskrisen 2008. "Antalet nyinskrivna förra veckan är något högre än någon enskild vecka under finanskrisen 2008 vilket säger en hel del om det allvarliga läget" (Af, pressmeddelande 14 april 2020). Regeringens bedömning för arbetslösheten är 9 procent för 2020 vilket är två procentenheter högre än i januari 2020. Dock finns ett alternativscenari som finansministern presenterade 15 april där arbetslösheten kan stiga upp mot 13 % 2020 och till 13,5 % 2021.

Historiskt har Gävles arbetslöshet legat ungefär 2%-enheter över rikssnittet, vilket skulle i ett slags worst-case-scenario medföra en arbetslöshet lokalt på 15 %.

Noterbart är dock att maxtiden för extratjänster, introduktionsjobb och nystartsjobb bör enligt regeringen förlängas med 12 månader. Förändringen innebär att personer med pågående beslut som kommer löpa ut, dvs. där maxtiden med stöd har förbrukats, kan ta del av extratjänster, introduktionsjobb och nystartsjobb i ytterligare 12 månader.

Individer utan fast förankring på arbetsmarknaden kommer sannolikt att drabbas av de sekundära konsekvenserna av Covid-19. Detta i form av en kraftigt försvagad arbetsmarknad med ökat antal konkurser och därmed stigande arbetslöshet som följd. I ett första (nu pågående) skede drabbas servicesektorn, därefter drabbas samhällsekonomin i stort men sannolikt småföretag i större utsträckning.

I övrigt kan konstateras att det finns en stark koppling mellan Gävle kommuns åtaganden inom denna del samt Arbetsförmedlingens förmåga att hantera nuläget. Kommer Arbetsförmedlingen kunna växla upp för att möta en kraftigt stigande arbetslöshet? Om inte riskerar detta vältras över på Valfärd Gävles verksamheter med ökat behov av insatser och kostnader.

I förlängningen kommer en ökad arbetslöshet och utslagning från arbetsmarknaden riskera slå över i ett ökat socialt utanförskap med i sin tur ökad belastning (samt ekonomiska konsekvenser) för Valfärd Gävle för flera år framåt. Unga utan fast förankring på arbetsmarknaden riskerar få det mycket svårt i ett eventuellt kommande läge med utslagning av företag samt en eventuell lågkonjunktur.

Försörjningsstöd, ökat behov av arbetsmarknadsinsatser, i förlängningen ökat socialt utanförskap och ökat behov av en bred flora insatser – vilket givetvis är kostnadsdrivande allt annat lika.

Bedömningen av effekten kring försörjningsstöd baseras på följande antaganden.

- Att antalet försörjningsstödsdeltagare ökar med 300 st 2020 och ökar med ytterligare 150 under 2021.
- Ersättningen per deltagare beräknas på i snitt 10 tkr/månad

Effekter på externa utförare

Valfärd Gävle har avtal med ett flertal externa aktörer inom vård och omsorg. Frågan om omförhandling av avtal adresserats till kommunen, och det är också en diskussion som förs på nationell nivå. Detta utifrån att avtalade ersättningar inte täcker de ökade kostnader som Covid-19 medför avseende personal och skyddsutrustning. Vilka ekonomiska effekter detta kan få för Gävle kommun är svårt att bedöma i dagsläget. Även om kommunen, rent avtalsmässigt, skulle kunna vägra att omförhandla befintliga avtal skulle konsekvenserna av ett sådant agerande kunna bli långt mer kostsamt utifrån att vi skulle kunna tvingas ta över verksamheter i händelse av konkurser och dyl.

Medfinansiering Yrkesvux

Kommunerna behöver inte medfinansiera yrkesvux vilket kan innebära en kostnadsminskning motsvarande 1 000 tkr för 2020. Osäkerheten består främst i hur många deltagare som kommer totalt att delta i yrkesvuxutbildningar under 2020.

Stängning av daglig verksamhet

Den tillfälliga stängningen av daglig verksamhet kommer ge effekter på minskade resor samt vissa ökade kostnader för personlig assistans och personligt stöd. Eftersom det i nuläget inte går att säga hur länge verksamheten kommer vara stängd är effekten mycket svårbedömd.

Ingen summa sätts i nuläget.

Effekter på planerade effektiviseringsåtgärder

Under rådande omständigheter har ett flertal av Valfärd Gävles uppstartade effektiviseringsarbeten gått ned i tempo. Medarbetare och chefer på våra vård- och omsorgsboenden, inom hemsjukvård och i hemtjänsten lägger sitt fokus på att få den dagliga verksamheten att fungera. Därför har följande bedömningar av planerade effektiviseringsarbeten gjorts;

- 1 000 fler till arbete. Projektet får ingen alternativt liten effekt 2020 och 2021 på grund av rådande omständigheter, framförallt externa effekter (permitteringar, varsel, uppsägningar till följd av kraftigt vikande konjunktur).
- Arbetet med schemaplanering/-optimering inom vård- och omsorgsboenden skjuts på fram och ger ingen effekt förrän under andra halvåret 2021.
- Stängningen av korttidsplatser på Bergmästaren förskjuts till andra halvåret 2021.

Sammanställning i tabell av effekter 2020 och 2021

Sammanställningen av de bedömda effekterna ses nedan i tabellen, men ska tolkas med stor försiktighet. I dagsläget är det svårt att göra en total analys. Förmodligen tillkommer det ca 20-50 mnkr under 2020, för kostnader som i dagsläget inte går att beräkna.

Belopp i mnkr

Beskrivning	Område	Nämnd*	2020	2021
Skyddsutrustning	Merkostnad	ON 90%, AFN 10%	10,6	0,0
Försörjningsstöd	Extern effekt	AFN	30,0	54,0
Personalkostnader	Merkostnad	ON	16,4	0,0
Personalkostnader	Merkostnad	SON	2,0	0,0
Ingen medfinansiering Yrkesvux	Extern effekt, Minskad kostnad	AFN	-1,0	0,0
1 000 fler till arbete	Effektivisering	AFN	7,0	14,0
Avveckling av korttidsplatser	Effektivisering	ON	2,0	6,0
Vård- och omsorgsboende, effektivisering av personalplanering	Effektivisering	ON	25,0	10,0
Summa Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden			37,0	68,0
Summa Socialnämnden			2,0	0,0
Summa Omvårdnadsnämnden			53,0	16,0
SUMMA TOTALT - VÄLFÄRD GÄVLE			92,0	84,0

**Om nämnd inte kan anges gäller effekten generellt inom Valfärd Gävle*